

BIBLIODNIÓWKA

8 MAJA 2026

SPIS TREŚCI

Poznajcie Poli	2
Biblioteka. Otwierasz. Odkrywasz - z perspektywy bibliotekarza	3
Otwórz bibliotekę i odkryj coś więcej niż tylko książki	5
Krzewimy wiedzę i... 10 potwierdzonych badaniami korzyści z uprawy roślin	7
O paradoksach dostępu do wiedzy. Antytekst na Tydzień Bibliotek 2026	9
Ciekawość. Między filozofią, nauką a biblioteką. Dlaczego chcemy wiedzieć?	12
Kiedyś to było... Poprzednie numery Bibliodniówki	15

Drogi Czytelniku!

Bibliodniówka obchodzi 20te urodziny! Weszła już w dorosłość, budzi zainteresowanie, bawi, jest pełna optymizmu i osiągnęła dobrą pozycję na rynku wydawniczym ☺ My, po dwóch dekadach wspólnej drogi, z radością i wdzięcznością patrzymy na to, jak wiele udało się stworzyć razem – z naszymi pracownikami i studentami. Tworzymy z pasją i dumą, że to **Jedna Biblioteka**, która oferuje **wiele możliwości**. To świat w jednym miejscu – różnorodny i dostępny dla każdego. Wierzmy, że korzystanie z zasobów biblioteki, to nie tylko element pracy akademickiej, ale także droga do realizacji własnych ambicji i marzeń. Każdego dnia zmieniamy się dla Was, by być jeszcze lepszymi, bardziej nowoczesnymi, by odpowiadać na Wasze potrzeby. Jesteśmy otwarci – na ludzi, pomysły i zmieniający się świat. Zależy nam na tym, by biblioteka była zawsze po drodze, miejscem, którego się nie mija, a do którego się wchodzi. Przestrzenią do nauki, tworzenia, współpracy i poszukiwania. Miejscem oferującym (do)wolność czytania, które chce się smakować, naukowym światem w jednym miejscu, przestrzenią, w której lubi się być, biblioteką, którą otwieracie i odkrywacie!

Zapraszamy do lektury, bo każda strona może być początkiem czegoś nowego...

[Krystyna Wiatr](#)

Oddział Udostępniania Zbiorów BPK

POZNAJCIE POLI

Poli, to anioł Biblioteki Politechniki Krakowskiej. W rękach trzyma książkę. Oczywiście dobrą, bo właśnie takie mamy w kolekcji BPK. Poli jest ekologiczna i antyalergiczna, tak jak my, a jej imię nawiązuje do nazwy naszej uczelni: POLItechniki Krakowskiej.

Wybraliśmy anioła na maskotkę nieprzypadkowo. Poli wspiera nas w budowaniu pozytywnego wizerunku biblioteki oraz tworzeniu przyjaznych skojarzeń z tym miejscem. Anioł symbolizuje opiekę, życzliwość i bezpieczeństwo, co nawiązuje do miejsca jakim jest biblioteka. Anioł czuwa i wspiera. Biblioteka pełniąc rolę przewodnika w świecie wiedzy, pomaga odnaleźć potrzebne informacje, a także inspirować do poszukiwań i rozwoju. Skrzydła Poli są metaforą wyobraźni i swobody myślenia. Dzięki temu Poli subtelnie podkreśla naszą misję – tworzenie miejsca przyjaznego, wspierającego i otwartego na każdego użytkownika.

W tym przypadku można pokusić się również o analogię bibliotekarz – anioł. Bibliotekarz jest przewodnikiem pomagającym dotrzeć do odpowiednich informacji, osobą wspierającą użytkowników w poszukiwaniach, czuwającą nad porządkiem oraz dostępem do wiedzy. To odzwierciedlenie naszej Poli, która symbolizuje bibliotekę jako całość, gdzie kluczowi są ludzie, którzy stoją za jej przyjaznym funkcjonowaniem, bibliotekarze – kreatorzy przestrzeni i atmosfery wspierającej użytkowników.

Poli jest obecna w mediach społecznościowych, podróżuje, towarzysząc pracownikom podczas wyjazdów służbowych i mieszka w naszych czytelniach, więc zapraszamy, wpadnijcie się przywitać!

Agnieszka Bogusz

Oddział Udostępniania Zbiorów BPK

Od Redakcji:

Maskotka Poli została uszyta oraz sfotografowana przez Agnieszkę Bogusz. Grafiki przedstawione na kolejnych stronach inspirowane są maskotką i powstały z wykorzystaniem narzędzia SI: M365 Copilot.

BIBLIOTEKA. OTWIERASZ. ODKRYWASZ

- Z PERSPEKTYWY BIBLIOTEKARZA

Kiedy rozpoczynałam studia bibliotekoznawcze w 1998 roku, biblioteka była światem papieru, kart katalogowych i ciszy przerywanej jedynie szelestem kartek i uciszającym szeptem bibliotekarki. Uczyliśmy się katalogowania, prowadzenia papierowych ksiąg inwentarzowych, poznawaliśmy historię książki, bibliotek i literatury. Wykładane przedmioty rozszerzały horyzonty i pokazywały, że biblioteka to coś więcej niż zbiór książek. To przestrzeń kultury, wiedzy i pamięci.

Na specjalizacji z informacji naukowej pojawiły się pierwsze sygnały nadchodzących zmian. Tworzenie strony internetowej biblioteki instytutowej w języku HTML było dla mnie ekscytującym wyzwaniem - zapowiedzią cyfrowej przyszłości bibliotek.

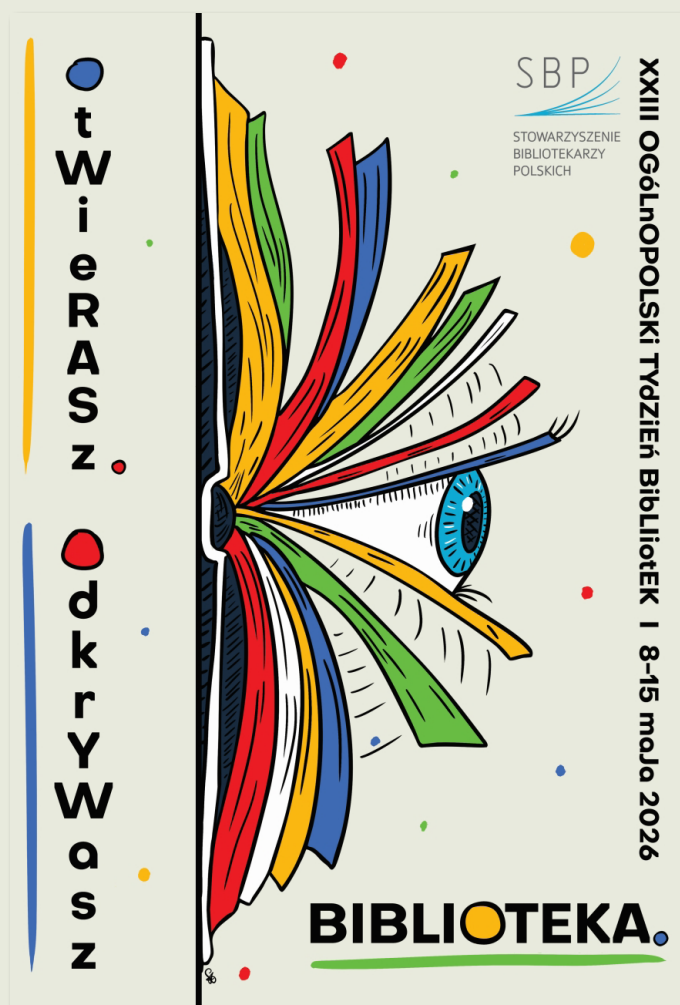
Pierwsza praca w bibliotece publicznej była mocno zakorzeniona w bibliotekarskiej tradycji. Karty katalogowe pisało się na maszynie do pisania, użytkownicy i bibliotekarze korzystali z drewnianych szufladek katalogowych. Wkrótce jednak rozpoczęła się komputeryzacja księgozbiorów, a wraz z nią zmiana sposobu pracy bibliotekarzy.

Bardzo długo bibliotekarstwo było stosunkowo zamkniętym obszarem. Zmiany przyniosła ustawa deregulacyjna z 2013 roku - zniósła ona formalne wymagania kwalifikacyjne dla bibliotekarzy, otworzyła zawód dla osób z różnych środowisk. Powoli do bibliotek zaczęli trafiać ludzie o odmiennych doświadczeniach i kompetencjach, ze świeżym spojrzeniem. A pomysły i inspiracje pomagają przełamywać rutynę i pokazują, że biblioteka może rozwijać się w wielu kierunkach.

Przejęcie do biblioteki akademickiej, w 2008 roku, było dla mnie kolejnym odkryciem. To nadal była biblioteka, ale zupełnie inny świat - systemy komputerowe, bazy danych, magazynowanie zwarte, współpraca z naukowcami i studentami...

Praca w BPK, a zwłaszcza w Oddziale Informacji Naukowej, z którym jestem związana najdłużej, uświadomiła mi, że w tym zawodzie nie można przestać się uczyć. Pojawiały się kolejne zadania i wyzwania: kursy e-learningowe, bibliometria, system rejestracji dorobku publikacyjnego pracowników uczelni tworzony w bibliotece od podstaw, publikacje fachowe, szkolenia, konferencje i wyjazdy w ramach programu Erasmus...

Plakat Tygodnia Bibliotek 2026 - autor
Szymon Andrzejewski, źródło:

<https://tydzienbibliotek.sbp.pl/konkurs-na-plakat-tygodnia-bibliotek-2026-rozstrzygniety/>

Od lat obserwuję, jak biblioteka coraz mocniej funkcjonuje w świecie online. Wiele codziennych działań opiera się na internecie - wyszukiwaniu rozwiązań technicznych ułatwiających pracę, korzystaniu z systemów bibliotecznych, platform cyfrowych, aplikacji czy mediów społecznościowych, które pozwalają docierać do użytkowników. Coraz częściej pojawia się także współpraca z narzędziami sztucznej inteligencji, na przykład przy opracowywaniu materiałów informacyjnych.

Mimo licznych zmian biblioteka nieustannie koncentruje się przede wszystkim na użytkowniku. Usługi biblioteczne nie mogą pozostawać niezmiennie - trzeba je stale modyfikować i dostosowywać do potrzeb czytelników, studentów i badaczy.

Po ponad dwóch dekadach pracy wiem, że hasło XXIII Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek „Biblioteka. Otwierasz. Odkrywasz” odnosi się zarówno do czytelników, jak i bibliotekarzy. Biblioteka to przestrzeń różnorodności, możliwości i wyzwań - miejsce otwarte na zmiany, nowe narzędzia oraz poszukiwanie nowych dróg w świecie wiedzy, technologii i współpracy, gdzie otwieranie i odkrywanie nigdy się nie kończy.

Aneta Kowalska

Oddział Informacji Naukowej BPK

*W procesie redakcji tekstu oraz przygotowania grafiki wykorzystano narzędzie ChatGPT (wersja darmowa).

OTWÓRZ BIBLIOTEKĘ I ODKRYJ COŚ WIĘCEJ NIŻ TYLKO KSIĄŻKI

Zapytani o pierwsze skojarzenie z biblioteką, większość z nas bez wahania odpowie: książki. I jest to odpowiedź jak najbardziej trafna – to one od wieków stanowią fundament każdej biblioteki. Wystarczy jednak przekroczyć jej próg, aby przekonać się, że współczesna biblioteka oferuje znacznie więcej, niż mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka. Za jej drzwiami kryje się przestrzeń odkrywania wiedzy, nowych narzędzi oraz możliwości rozwoju.

Dziś biblioteka akademicka to nie tylko miejsce gromadzenia zbiorów, lecz także nowoczesne centrum informacji naukowej. Otwierając jej drzwi, otwieramy jednocześnie drogę do świata wiedzy, który wykracza daleko poza tradycyjne półki z książkami.

Nie oznacza to oczywiście umniejszania znaczenia książek drukowanych i czasopism, które od zawsze stanowią fundament każdej biblioteki. Wciąż zachęcamy do korzystania z nich w czytelnich oraz do ich wypożyczania. Warto jednak podkreślić fakt, który od dawna kształtuje współczesne oblicze bibliotek – dziś są one również bibliotekami cyfrowymi.

Posiadając konto w Bibliotece PK, każdy z nas zyskuje dostęp nie tylko do tradycyjnych zbiorów, ale także do bogatego zasobu wiedzy online. Biblioteka subskrybuje liczne serwisy z dostępem do pełnych tekstów e-czasopism, e-książek oraz pełnotekstowych, jak i abstraktowych baz danych. Co istotne, zarejestrowani użytkownicy BPK mogą korzystać z tych zasobów również poza terenem uczelni – z domu, akademika czy z dowolnego miejsca z dostępem do internetu.

Biblioteka PK zaprasza również do korzystania z darmowego dostępu do serwisu Legimi, który umożliwia wypożyczanie e-booków, audiobooków oraz synchrobooków. Dzięki temu użytkownicy mogą korzystać nie tylko z literatury fachowej, ale i beletrystyki w wygodnej formie cyfrowej na różnych urządzeniach. Informacje o dostępności nowych kodów do serwisu można znaleźć na stronie internetowej biblioteki oraz w Serwisie Informacyjnym Pracowników PK na początku każdego miesiąca.

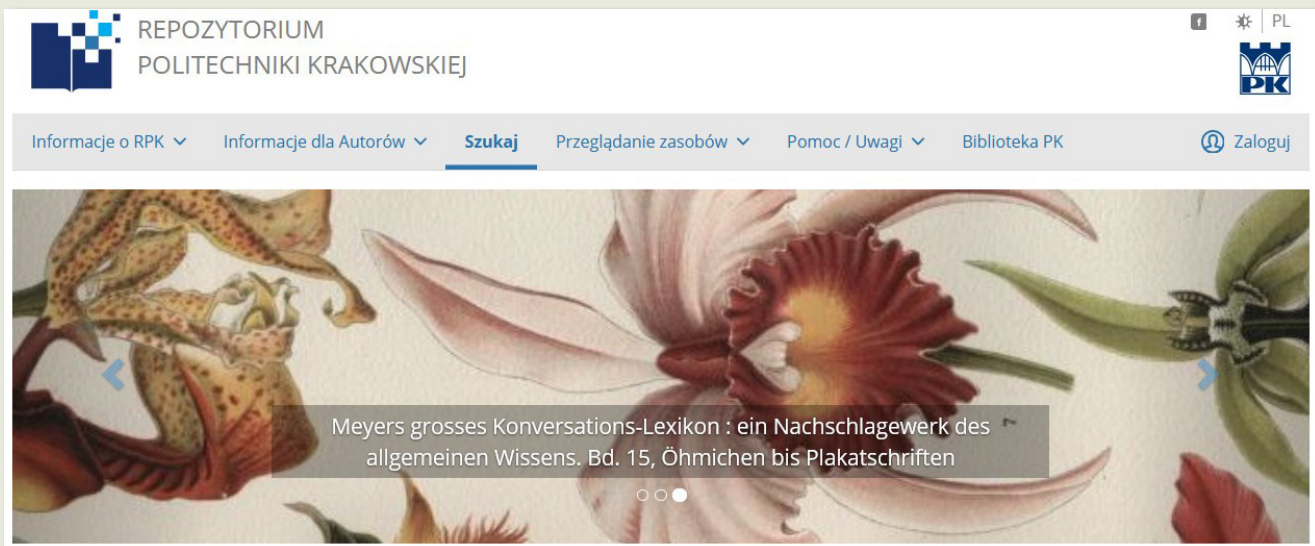

Warto również wspomnieć o narzędziach ułatwiających wyszukiwanie potrzebnych materiałów. Użytkownik nie musi osobno przeszukiwać katalogu biblioteki i zasobów elektronicznych – może skorzystać z [Multiwyszukiwarki](#), która jednocześnie przeszukuje oba te źródła. Jeśli poszukiwanej publikacji nie ma w zbiorach biblioteki, pomocą służy [Wypożyczalnia Międzybiblioteczna](#). Dzięki niej możliwe jest sprowadzenie potrzebnych materiałów z innych bibliotek w kraju i za granicą.

Użytkownicy mają również możliwość zgłoszenia [propozycji zakupu publikacji](#) potrzebnej do pracy naukowej lub dydaktycznej. Dzięki temu księgozbiór biblioteki jest na bieżąco uzupełniany o pozycje odpowiadające aktualnym potrzebom środowiska akademickiego.

Biblioteka to także dostęp do repozytoriów i systemów informacji naukowej - serwisów informacyjnych rozwijanych i zarządzanych przez Bibliotekę Politechniki Krakowskiej. Wśród nich szczególne miejsce zajmuje [Repozytorium PK](#), które gromadzi i udostępnia w otwartym dostępie dorobek naukowy pracowników oraz studentów uczelni. Znajdują się tam między innymi artykuły z czasopism, książki i ich fragmenty, raporty z badań, materiały konferencyjne, prace dyplomowe czy materiały dydaktyczne, a także cyfrowe wersje wybranych zbiorów bibliotecznych, zeskanowane i zOCRowane podczas projektów realizowanych przez bibliotekę.

W repozytorium dostępna jest również kolekcja „[Publikacje i materiały informacyjne PK](#)”, w której prezentowane są archiwalne publikacje poświęcone historii uczelni. Materiały te dokumentują jej rozwój i pozwalają lepiej poznać już ponad 80-letnią tradycję.

Kolejnym ważnym źródłem wiedzy online jest [CRIS PK](#) – portal zarządzania wiedzą o działalności uczelni. Serwis prezentuje informacje o publikacjach pracowników Politechniki Krakowskiej, a także o ich osiągnięciach i innych formach aktywności naukowej, dydaktycznej czy artystycznej. W portalu można znaleźć opisy m.in. rozpraw doktorskich, danych badawczych, multimediów oraz dzieł artystycznych. System posiada duży potencjał rozwoju i w przyszłości mógłby zostać rozszerzony o kolejne moduły, obejmujące np. laboratoria, aparaturę czy projekty badawcze.

Biblioteka wspiera także rozwój kompetencji informacyjnych użytkowników. Oferuje szkolenia dla studentów i pracowników uczelni dotyczące wyszukiwania literatury naukowej, korzystania z baz danych czy zarządzania bibliografią. Uzupełnieniem tej oferty są [kursy e-learningowe na platformie Delta PK](#), które pozwalają zdobywać umiejętności w dogodnym czasie i tempie, niezależnie od miejsca.

Współczesna biblioteka akademicka to przestrzeń, w której tradycja spotyka się z nowoczesnością. Obok książek i czasopism drukowanych ogromną rolę odgrywają zasoby cyfrowe, narzędzia wspierające wyszukiwanie informacji oraz usługi pomagające w prowadzeniu badań naukowych oraz rozwoju zawodowych pasji. Biblioteka staje się miejscem, które nie tylko gromadzi wiedzę, ale także ułatwia jej odkrywanie i użytkowanie.

Otwierając drzwi biblioteki – zarówno w rzeczywistości, jak i wirtualnie – odkrywamy dziś znacznie więcej niż tylko książki. Odkrywamy przestrzeń, która otwiera nowe możliwości wspierające rozwój wiedzy i zainteresowań.

[Edyta Sołtys](#)

Oddział Informacji Naukowej BPK

KRZEWIMY WIEDZĘ I...

10 POTWIERDZONYCH BADANIAMI KORZYŚCI Z UPRAWY ROŚLIN

W ramach tegorocznego Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek już po raz drugi organizujemy na Politechnice Krakowskiej akcję „Krzewimy wiedzę”. Podczas tego wydarzenia, które w tym roku odbędzie się w dniach 8–15 maja, będziemy dzielić się sadzonkami roślin ozdobnych, ziół, warzyw i owoców.

Pomysł zrodził się z pasji bibliotekarzy Biblioteki Politechniki Krakowskiej, którzy poza miłością do książek chętnie pielęgnują również rośliny. Akcja „Krzewimy wiedzę” nawiązuje jednocześnie do codziennej pracy bibliotekarza akademickiego – krzewienia wiedzy poprzez udostępnianie zasobów naukowych, wspieranie społeczności akademickiej oraz pomoc w docieraniu do rzetelnych źródeł informacji.

Wśród tegorocznych sadzonek znajdują się między innymi: fiołek afrykański, peperomia „Happy Bean”, epipremnum, pieniążek, skrzydłokwiat, żyworódka, trzykrotka purpurowa, patyczak zwisający, lampion chiński (sznur serc), dynia, bazylia, szczypiorek, nagietek, aloes, nasturcja, papryka oraz awokado.

Z tej okazji przygotowaliśmy także zestawienie 10 korzyści z uprawy roślin, które znajdują potwierdzenie w badaniach naukowych. Być może właśnie one zachęcą kogoś tej wiosny do własnego zielonego eksperymentu – na parapecie, balkonie albo w ogrodzie. Oto one:

1. Redukcja lęku i objawów depresji

Przykładowo [duży przegląd badań opublikowany w 2024 roku](#) obejmujący 40 wcześniejszych analiz wykazał, że ogrodnictwo i terapia ogrodem mają istotnie pozytywny wpływ na dobrostan psychiczny, jakość życia oraz ogólny stan zdrowia.

2. Wsparcie profilaktyki zdrowotnej

Uprawianie ogrodu może poprawić zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne, co w perspektywie długoterminowej może łagodzić i zapobiegać różnym problemom zdrowotnym – to wyniki innego badania, którego wyniki opublikowano na łamach [Preventive Medicine Reports](#).

3. Wzmacnianie więzi społecznych i poczucia wspólnoty

Te same badania pokazują, że wspólne uprawianie ogrodu sprzyja budowaniu więzi społecznych, ponieważ zachęca ludzi do poznawania się, rozmów oraz wzajemnej pomocy. Analizy dotyczące ogrodów społecznych pokazują, że tego typu inicjatywy wzmacniają poczucie przynależności i przyczyniają się do rozwoju lokalnej wspólnoty.

4. Redukcja stresu i obniżenie ciśnienia krwi

Aktywna pielęgnacja roślin, taka jak przesadzanie czy podlewanie, może zmniejszać stres psychiczny i fizjologiczny, obniżając napięcie organizmu oraz ciśnienie krwi poprzez hamowanie aktywności autonomicznego układu nerwowego. [Uczestnicy badania](#) po kontakcie z roślinami częściej odczuwali komfort, ukojenie i większy spokój niż po wykonywaniu pracy umysłowej.

5. Poprawa nastroju i poczucia sprawczości

W badaniach przeprowadzonych wśród młodych dorosłych z objawami depresji wykazano, że kontakt z naturalnymi materiałami, w tym roślinami, wiązał się z deklarowaną poprawą nastroju,

większą świadomością otoczenia oraz silniejszym poczuciem sprawczości w przestrzeni osobistej po zakończeniu [eksperymentu](#).

6. Lepsza koncentracja i regeneracja uwagi

[Badania](#), przeprowadzone tym razem wśród uczniów szkół podstawowych pokazały, że rośliny liściaste jako bodźce wizualne poprawiają koncentrację i uwagę. Z kolei w klasach wyposażonych w zielone ściany [uczniowie osiągnęli lepsze wyniki](#) w testach selektywnej uwagi.

7. Większa produktywność w miejscu pracy

Dodanie roślin do miejsca pracy może realnie zwiększać produktywność. Pokazał to [eksperyment](#) przeprowadzony w laboratorium komputerowym bez okien. Uczestnicy wykonywali zadania szybciej (ich czas reakcji skrócił się o 12%), a jednocześnie byli mniej zestresowani i deklarowali większą uważność niż osoby pracujące w przestrzeni bez zieleni.

8. Poprawa komfortu w przestrzeni mieszkalnej

Kolejne [badania](#) wskazują, że obecność roślin w przestrzeniach wewnętrznych może znacząco wpływać na postrzeganie komfortu, estetyki i ogólnego samopoczucia. Rośliny doniczkowe pełnią funkcję wielozmysłowych bodźców, a ich rozmieszczenie w przestrzeni sprzyja poczuciu kontaktu z naturą, co może zwiększać odczuwany komfort, relaks i przywiązanie do miejsca.

9. Poprawa jakości życia osób starszych

Badania naukowe wskazują, że aktywność w ogrodzie może istotnie poprawiać jakość życia osób starszych. W [meta-analizach](#) i [przeglądach systematycznych](#) wykazano, że regularny kontakt z roślinami wiąże się z lepszym funkcjonowaniem fizycznym, psychicznym i społecznym seniorów oraz ogólną poprawą ocen jakości życia.

Fot. ze zbiorów Archiwum BPK

10. Większa aktywność fizyczna

Prace w ogrodzie obejmują szeroki zakres intensywności wysiłku: od lekkiego ruchu po umiarkowaną aktywność porównywalną z szybkim marszem, a nawet intensywniejszymi formami ćwiczeń. Dlatego jak pokazały jedne z [badań](#), włączenie pracy w ogrodzie do codziennych czynności zwiększa całkowity poziom aktywności fizycznej i wspiera utrzymanie sprawności organizmu.

Ważna uwaga na koniec

W zestawieniu przywołano wybrane badania pokazujące pozytywny wpływ uprawy roślin, ogrodu i kontaktu z zielenią na zdrowie oraz jakość życia człowieka. Warto jednak pamiętać, że wyniki badań naukowych nie zawsze są jednoznaczne. Istnieją również publikacje, które wskazują na słabszy, ograniczony lub niejednoznaczny wpływ takich aktywności.

Autorzy wielu prac, niezależnie od uzyskanych rezultatów, podkreślają potrzebę prowadzenia dalszych badań z wykorzystaniem bardziej zaawansowanych czy złożonych metod naukowych. Dzięki temu będzie można jeszcze lepiej określić, w jakim stopniu i w jakich warunkach uprawa roślin wspiera zdrowie oraz dobrostan człowieka.

Justyna Gajos

Oddział Informacji Naukowej BPK

O PARADOKSACH DOSTĘPU DO WIEDZY. ANTYTEKST NA TYDZIEŃ BIBLIOTEK 2026

Hasło tegorocznego Tygodnia Bibliotek – „Biblioteka. Otwierasz. Odkrywasz” – dobrze oddaje współczesne ambicje bibliotek jako instytucji wspierających dostęp do wiedzy.

Warto jednak spojrzeć na nie przez pryzmat przewrotnego antyhasła: „Biblioteka. Zamykasz. Zapominasz.” Nie jako krytyki bibliotek, lecz jako punktu wyjścia do refleksji nad paradoksami dostępu do wiedzy.

Otwartość deklarowana – zamknięcie praktykowane

Żyjemy w epoce otwartej nauki, otwartego dostępu i otwartych danych, a jednocześnie wiele treści naukowych pozostaje trudno dostępnych – zamkniętych w płatnych bazach, ograniczonych prawnie lub funkcjonujących w obiegu, który nie sprzyja ich szerokiemu wykorzystaniu. W tym sensie „zamknięcie” nie dotyczy przestrzeni biblioteki, lecz samego obiegu wiedzy: sytuacji, w której istnieje ona formalnie, ale nie dociera do wszystkich odbiorców.

Naukowiec między prestiżem a dostępnością

Istotnym elementem tego paradoksu są praktyki samych badaczy. Choć idea otwartego dostępu jest szeroko akceptowana, decyzje publikacyjne często podporządkowane są systemom ewaluacji i prestiżu. W efekcie wiedza trafia do wysoko punktowanych, lecz zamkniętych kanałów dystrybucji, co ogranicza jej realną dostępność i widoczność poza wąskim środowiskiem akademickim. Podobne napięcie widoczne jest w obszarze danych badawczych. Choć ich udostępnianie jest coraz częściej wymagane przez instytucje finansujące badania, w praktyce bywa ono realizowane w minimalnym

zakresie – wystarczającym do spełnienia formalnych zobowiązań projektowych. Otwarta, systematyczna wymiana danych i wyników badań za pośrednictwem dedykowanych platform dopiero się rozwija i - przynajmniej w polskim kontekście - pozostaje wciąż raczej postulatem niż powszechną praktyką.

Czytelnik (nie zawsze) w centrum

W tej sytuacji warto zapytać o miejsce użytkownika. Czy współczesny system komunikacji naukowej rzeczywiście uwzględni potrzeby wszystkich odbiorców wiedzy – studentów, badaczy, praktyków, osób spoza akademii? Dostępność formalna nie zawsze oznacza dostępność faktyczną. Bariery ekonomiczne, technologiczne czy brak wystarczających kompetencji informacyjnych mogą skutecznie ograniczać korzystanie z zasobów.

Wiedza w zbiorach ≠ wiedza w obiegu

Właśnie tutaj ujawnia się szczególna rola biblioteki jako instytucji, która może przełamywać bariery w dostępie do wiedzy. Jednocześnie funkcjonuje ona między dwiema tradycjami: jako instytucja archiwizująca – gromadząca, porządkująca i zabezpieczająca zasoby – oraz jako instytucja otwierająca wiedzę, aktywnie wspierająca jej udostępnianie, interpretację i ponowne wykorzystanie.

Sama obecność zasobów nie gwarantuje ich wykorzystania. Równie ważne jak gromadzenie jest wprowadzanie wiedzy w obieg – poprzez narzędzia wyszukiwania, wsparcie użytkownika, edukację informacyjną czy rozwój usług odpowiadających realnym potrzebom. Biblioteka przestaje być wyłącznie miejscem przechowywania, a staje się środowiskiem pracy z wiedzą.

Ta sytuacja nie jest słabością, lecz potencjałem. Dzięki niemu biblioteka może nie tylko chronić wiedzę, ale też aktywnie uczestniczyć w jej upowszechnianiu – jako infrastruktura otwartej nauki i przestrzeń wspierająca różne sposoby korzystania z informacji.

Zaproponowane na wstępie antyhasło „Biblioteka. Zamykasz. Zapominasz” staje się więc raczej przestrożą niż opisem rzeczywistości. Przypomina, że wiedza nie żyje w zbiorach – żyje dopiero wtedy, gdy jest używana, interpretowana i przekazywana dalej.

A odkrywanie zaczyna się tam, gdzie kończy się zamykanie wiedzy.

Katarzyna Dudek

Oddział Informacji Naukowej BPK

*Tekst i grafiki powstały z wykorzystaniem ChatGPT Free (schemat, redakcja artykułu oraz wytyczne do stworzenia grafiki). Pomysł oryginalny.

CIEKAWOŚĆ. MIĘDZY FILOZOFIĄ, NAUKĄ A BIBLIOTEKĄ. DLACZEGO CHCEMY WIEDZIEĆ?

Hasło tegorocznego Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek „Biblioteka. Otwierasz. Odkrywasz” nieodparcie kojarzy się z ciekawością. Ciekawość pojawia się już u kilkuletniego dziecka i wyraża w pytaniu „Dlaczego?” (a jeszcze wcześniej niewerbalnie poprzez dotykanie, nasłuchiwanie czy obserwowanie). Proste pytanie „Dlaczego?” każe nam dorosłym zatrzymać się nad czymś, co z pozoru wydawałoby się oczywiste... To dziecięce zaciekawienie rozwija się wraz z wiekiem, będąc w ten sposób początkiem drogi poznania: zarówno tej filozoficznej, która pyta o sens, przyczynę, umysł (metafizyka) i o to „co istnieje” (ontologia), jak i tej naukowej, która szuka wyjaśnień. Biblioteka zdaje się być w tej rzeczywistości miejscem, gdzie zapisane są wszystkie wypowiedziane do tej pory pytania i próby odpowiedzi na nie.

O filozoficznym zadziwieniu

Najogólniej, w rozumieniu potocznym, ciekawość moglibyśmy opisać jako zainteresowanie i skierowanie uwagi ku czemuś lub komuś – ku światu, ku innym osobom, ale też ku sobie samemu. Jej celem jest chęć i potrzeba zrozumienia i poznania. W filozofii przyjęło się uważać, że to właśnie ciekawość stoi u jej początków. Już Arystoteles uważał, że filozofia rodzi się z zadziwienia czy zdumienia światem (gr. *thaumazein*) – z momentu, w którym świat przestaje być dla człowieka oczywisty. Dlatego właśnie u zarania filozofii Tales pytał, jaki świat był w swoim załączku. Przez kolejne wieki filozofowie i uczeni kontynuowali szukanie pierwszych przyczyn i pragnęli zrozumieć, jak działa świat.

Historia pokazała nam, że jedno pytanie rodziły kolejne, pozostawiając czasem te pierwsze bez odpowiedzi. Okazywało się nieraz, że pytania są ważniejsze niż same odpowiedzi, ponieważ ukierunkowują człowieka na ciągłe poszukiwanie wiedzy i rozwój. Co istotne, to właśnie ta zdolność zadawania pytań jest tym, co odróżnia nas ludzi od świata zwierząt. Słynne słowa przypisywane Martinowi Heideggerowi: „Człowiek jest istotą, która pyta”, podkreślają egzystencjalną i refleksyjną naturę człowieka. Jednak człowiek nie zatrzymał się na samym zadawaniu pytań...

Nauka: ciekawość, która staje się metodą

Co się dzieje, gdy ciekawość nie zatrzymuje się jedynie na pytaniu „dlaczego?”, ale idzie o krok dalej? Rozwija się nauka. Możemy powiedzieć, że nauka to uporządkowana ciekawość. Rozpoczynając od pytania, poprzez eksperyment, ludzie od wieków tworzą naukę, choć dopiero w ostatnich stuleciach możemy mówić o prawdziwym jej rozkwicie i niezwyklej dynamice rozwoju. Spoglądając w historię nauki, wielkie odkrycia zaczynały się właśnie od prostych pytań. Isaac Newton pytał, dlaczego jabłko spada na ziemię – w ten sposób odkrył grawitację. Marię Skłodowską-Curie interesowało, skąd bierze się tajemnicze promieniowanie emitowane przez niektóre substancje – w ten sposób odkryła nowe pierwiastki (polon i rad). Charles Darwin chciał dowiedzieć się, dlaczego gatunki są tak różnorodne i skąd biorą się ich cechy – wskutek tego powstała teoria ewolucji przez dobór naturalny.

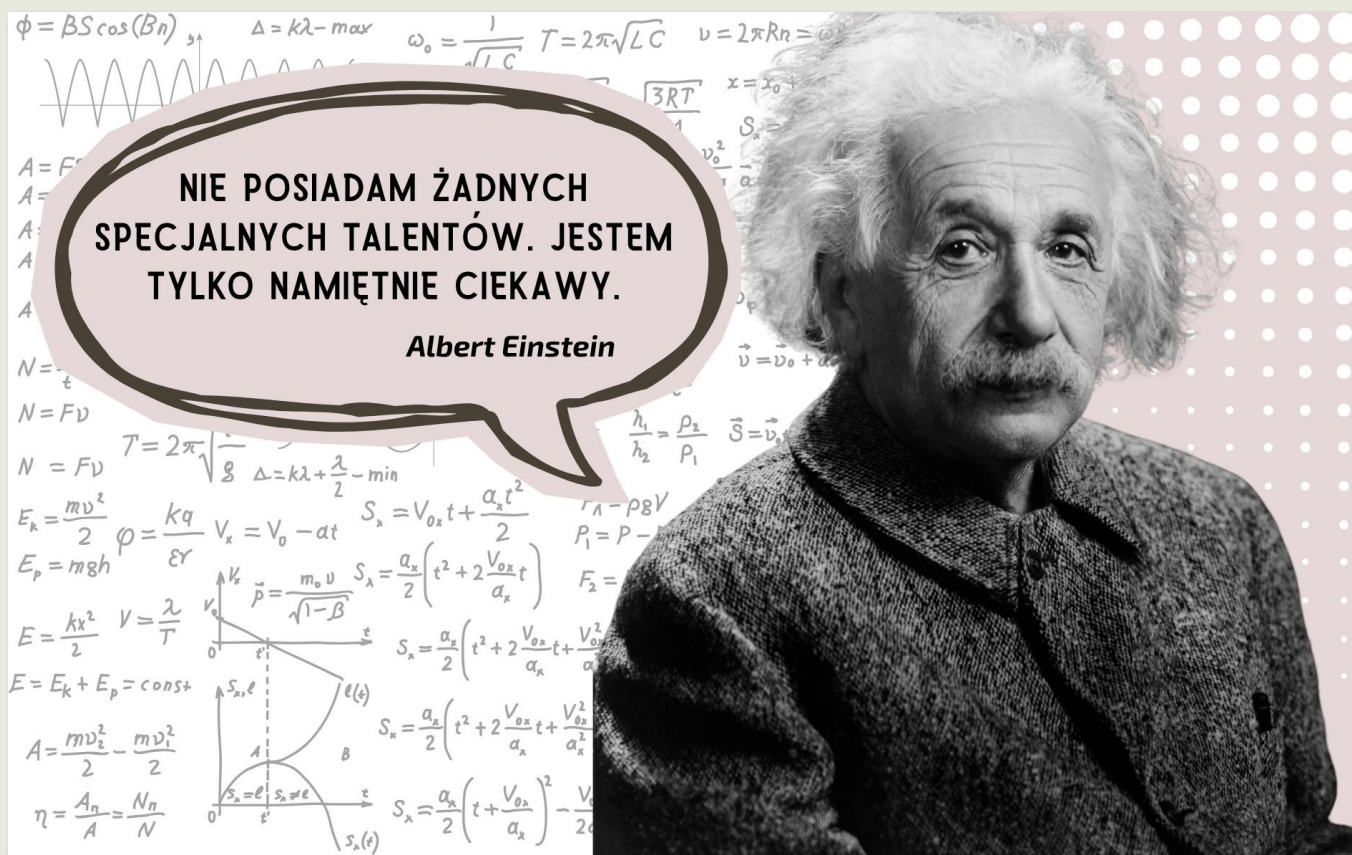
W tegorocznej wiosennej edycji BibliotekON-u (wydarzenia online dla wszystkich zainteresowanych literaturą, nauką i czytelnictwem), dr Tomasz Rożek – fizyk, popularyzator nauki i założyciel fundacji Nauka. To lubię – podkreślał w jednym z webinarów, że ciekawość to motor rozwoju¹.

1 Por. Nagranie webinarium: Tomasz Rożek o popularyzacji nauki w bibliotece (Nauka. To lubię), 17 marca 2026 – <https://bibliotekon.pl/tomasz-rozek-popularyzacja-nauki-w-bibliotece/> (dostęp online: 10.04.2026).

Poprzez ciekawość wyrażamy chęć dowiedzenia się czegoś, a czasem prowadzi to do podważenia czegoś, czy zrobienia czegoś inaczej niż zostało zrobione do tej pory. Według niego ciekawość to również gotowość do zmiany. Jakie ma to znaczenie dla nauki? Droga rozwoju nauki musi prowadzić przez innowacje, nowoczesne technologie, a nie tylko poprzez korzystanie z tego, co już mamy. Bez społeczeństwa, które rozumie i wie, proces zmiany i rozwoju nauki, gospodarki, się nie odbędzie.

Również na znaczenie ciekawości jako motoru nauki wskazywał niedawno w wywiadzie dla Polskiej Akademii Nauk Victor Ambros, odkrywca mikroRNA i laureat Nagrody Nobla z 2024 r. „Jeśli ktoś pyta mnie, jak zaplanować karierę tak, żeby zdobyć Nobla, odpowiadam, że to chyba najgorszy pomysł. Ja nigdy nie marzyłem o nagrodach. Chciałem mieć pracę, która pozwoli mi robić to, co kocham. Chcieliśmy po prostu robić dobrą naukę i publikować prace, z których będziemy dumni. (...) Dlatego radzę młodym badaczom, by podążali za własną ciekawością. Jeśli coś naprawdę cię fascynuje, to właśnie tam możesz odkryć coś nowego”².

Grafika autorstwa Justyny Gajos

(Nie)ograniczona ciekawość? W spotkaniu z etyką

Powszechnie znane jest powiedzenie, że „ciekawość to pierwszy stopień do piekła”. Rodzi się więc pytanie, czy ciekawość może być czymś złym, niepożądanym, szkodliwym? Przywołałam dwie myśli współczesnych filozofów i naukowców w tym temacie. Prof. Bartosz Brożek (prawnik, filozof i kognitywista), ks. prof. Michał Heller (fizyk, filozof i teolog) i prof. Jerzy Stelmach (prawnik i filozof) w książce „Ciekawość” piszą: „Ciekawość sama w sobie, ciekawość tylko po to, by zaliczyć kolejną informację może być jedynie wstępem do czegoś bardziej wartościowego. Ciekawość spełnia swoją rolę wtedy, gdy prowadzi do zrozumienia. I wtedy warto jej ulec”³. Wskazują oni, że istnieje pewien rodzaj ciekawości (obok fundamentalnej, koniecznej i zbytecznej) – tzw. ciekawość przeklęta, która nie ma nic

2 Victor Ambros i Dariusz Jemielniak o RNA, dezinformacji i zaufaniu do nauki – <https://academia.pan.pl/victor-ambros-i-dariusz-jemielniak-o-rna-dezinformacji-i-zaufaniu-do-nauki/> (dostęp online: 10.04.2026).

3 B. Brożek, M. Heller, J. Stelmach, *Ciekawość*, Wydawnictwo Copernicus Center Press, Kraków 2023, s. 82–83.

wspólnego z wiedzą, faktami i nauką, a karmi się uprzedzeniami i manipulacjami. Przykładem mogą być grupy tzw. antyszczepionkowców czy zwolennicy twierdzenia, że Ziemia jest płaska⁴.

I druga myśl. Z ludowym powiedzeniem, że ciekawość jest pierwszym stopniem do piekła, kojarzy się biblijny obraz ogrodu rajskiego i Ewy zrywającej owoc z zakazanego drzewa. Przywoływany już wcześniej Tomasz Rożek w rozmowie z prof. Grzegorzem Wrochną pyta nieco prowokacyjnie naukowca – fizyka, czy chęć posiadania wiedzy usprawiedliwia wszystko. Ewa zrywając owoc chciała zaspokoić swoją ciekawość – mielibyśmy wówczas do czynienia z pierwszym w historii ludzkości eksperymentem naukowym. Prof. Wrochna odpowiada następująco: „Ewa niczego się nie dowiedziała. Dała się oszukać. To nie był żaden eksperyment naukowy. Motywem Ewy nie była ciekawość, tylko żądza władzy. (...) Pan pyta, czy chęć posiadania wiedzy wszystko usprawiedliwia. Nie da się odpowiedzieć na pytania natury moralnej bez sięgnięcia do motywów działań. Nie da się stwierdzić, czy moralnie usprawiedliwione jest sięganie po wiedzę. Pogłębianie wiedzy jest neutralne. To motywacja decyduje, czy jesteśmy po stronie dobra, czy zła. Ja – w kontekście zdobywania wiedzy – nie pytałbym „czy”, tylko raczej „po co”. Ale trzeba też pamiętać, że nawet najszlachetniejszy cel nie uświęca środków. Zastosowana metoda badawcza nie może naruszyć niczyjego dobra”⁵.

Biblioteka: przestrzeń ciekawości

Przejdźmy do umieszczonej w tytule biblioteki. W bibliotece spotyka się podwójna ciekawość. Z jednej strony znajduje się czytelnik, który CIEKAWY przychodzi i otwiera książkę (a współcześnie także zasoby elektroniczne czy wszelkie inne materiały cyfrowe). Z drugiej strony jego ciekawość spotyka się z ciekawością tego, kto tę książkę napisał. Biblioteka jest miejscem, w którym pytania mogą spotkać się z odpowiedziami, ale również przestrzenią, w której rodzą się nowe pytania. Mamy ponownie – z jednej strony czytelnika jako odkrywcę, a z drugiej strony czytelnika jako świadka czyjejś ciekawości w postaci książki czy innego zasobu (filmu, artykułu, danych badawczych zdeponowanych w repozytorium, itd.). Możemy powiedzieć, że biblioteka staje się magazynem – archiwum ludzkiej ciekawości oraz ziemią, na której ciekawość może dalej wypuszczać nowe pędy i wydawać owoce.

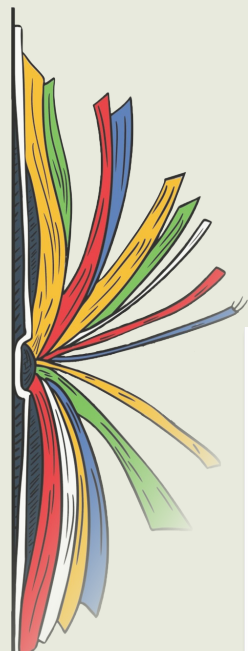
Jak zatem odpowiedzieć na pytanie zadane w tytule: Dlaczego chcemy wiedzieć? Ponieważ świat nas zadziwia. Ponieważ szukamy sensu w świecie, w tym co nas spotyka i w relacjach międzyludzkich. Ponieważ chcemy wiedzieć, jak coś działa, ulepszać to i rozwijać się. Chcemy wiedzieć, ponieważ ciekawość jest częścią naszej natury. Co jednak ważne, ciekawość nie kończy się na odpowiedzi. Ona prowadzi dalej...

Justyna Gajos

Oddział Informacji Naukowej BPK

4 Por. tamże, s. 11–27.

5 T. Rożek, *Nauka po prostu. Wywiady z wybitnymi*, Wydawnictwo Demart, Warszawa 2011, s. 69.

KIEDYŚ TO BYŁO... POPZEDNIE NUMERY BIBLIODNIÓWKI

Wszystkie dotychczasowe wydania Bibliodniówki są dostępne w Repozytorium PK - kliknij w zdjęcie, aby otworzyć pełny tekst w RPK.

Numer 1 z 2007 roku

Numer 2 z 2008 roku

Numer 3 z 2009 roku

Numer 4 z 2010 roku

Numer 5 z 2011 roku

Numer 6 z 2012 roku

Numer 7 z 2013 roku

Numer 8 z 2014 roku

Numer 9 z 2015 roku

Numer 10 z 2016 roku

Numer 11 z 2017 roku

Nr 12 **Biuletyn Biblioteczny** 24 maja 2018

Bibliodniówka

Biuletyn Biblioteczny

DO WARSZAWY
Z okazji 100-lecia powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Biblioteczność w Warszawie 1918-2018”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele bibliotek z całego kraju, a także goście zagraniczni. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Konferencja została zorganizowana przez Bibliotekę Politechniki Krakowskiej i Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

WARSZAWA
W Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Biblioteczność w Warszawie 1918-2018”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele bibliotek z całego kraju, a także goście zagraniczni. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Wielka Obniżka!
Z okazji 100-lecia powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Biblioteczność w Warszawie 1918-2018”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele bibliotek z całego kraju, a także goście zagraniczni. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Hyperpodmiot czytelnia
„Jakość i wielość czytelnia, to jest w najszerszym ujęciu biblioteczność” (Paweł Lisowski)

Numer 12 z 2018 roku

7 maja 2019 r. | Nr 13

BIBLIODNIÓWKA

Biuletyn Biblioteczny Politechniki Krakowskiej 6-12 maja 2019 r. | pod hasłem: #biblioteka

Zaczęty!
Biblioteczność to nie tylko zbiór książek, ale przede wszystkim miejsce, gdzie ludzie spotykają się, aby dzielić się wiedzą i doświadczeniami. Biblioteczność to nie tylko zbiór książek, ale przede wszystkim miejsce, gdzie ludzie spotykają się, aby dzielić się wiedzą i doświadczeniami.

Wielka Obniżka!
Z okazji 100-lecia powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Biblioteczność w Warszawie 1918-2018”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele bibliotek z całego kraju, a także goście zagraniczni. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Numer 13 z 2019 roku

11-15 MAJA 2020
TYDZIEŃ BIBLIOTEKI PK

BIBLIODNIÓWKA

ZASMUKUJ w bibliotece

Skarżewski Północ
Zapraszamy do lektury Bibliodniówkę wydanej z okazji Tygodnia Biblioteki PK 11-15 maja 2020. Tydzień Biblioteki Politechniki Krakowskiej świętujemy po raz 150. W tym roku nieco inaczej, bo wirtualnie, elektronicznie i zabiśmy nie mała liczbę!

Biblioteka w czasach zarazy
czyli kilka informacji o tym, jak wygląda funkcjonowanie Biblioteki Politechniki Krakowskiej od 16 marca br. oraz jak najlepiej wykorzystać online i elektroniczne usługi bibliotecznych pracowników BPK.

Skarżewski Północ
Zapraszamy do lektury Bibliodniówkę wydanej z okazji Tygodnia Biblioteki PK 11-15 maja 2020. Tydzień Biblioteki Politechniki Krakowskiej świętujemy po raz 150. W tym roku nieco inaczej, bo wirtualnie, elektronicznie i zabiśmy nie mała liczbę!

Numer 14 z 2020 roku

8 maja 2021 r. | Nr 15

BIBLIODNIÓWKA

Biuletyn Biblioteczny Politechniki Krakowskiej 8-15 maja 2021 r. | pod hasłem: Znajdziesz mnie w bibliotece

Wielka Obniżka!
Z okazji 100-lecia powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Biblioteczność w Warszawie 1918-2018”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele bibliotek z całego kraju, a także goście zagraniczni. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Wielka Obniżka!
Z okazji 100-lecia powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Biblioteczność w Warszawie 1918-2018”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele bibliotek z całego kraju, a także goście zagraniczni. Konferencja była poświęcona 100-leciu powstania Biblioteki Politechniki Krakowskiej i 100-leciu powstania Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Numer 15 z 2021 roku

BIBLIODNIÓWKA

BIBLIOTEKA

Świat w jednym miejscu

11-15 maja
TYDZIEŃ BIBLIOTEKI PK

Biblioteka – świat w jednym miejscu. Świat biegał brzozy i nowoczesności, książki, czasopiśmie, elektronicznie i drukowane. Biblioteczność to nie tylko zbiór książek, ale przede wszystkim miejsce, gdzie ludzie spotykają się, aby dzielić się wiedzą i doświadczeniami.

Druk w Bibliotece PK
Nie ma wątpliwości, że technologia przemiany jest coraz nowocześniejsza, a książki nie są już tylko papierowymi arkuszami. Biblioteczność to nie tylko zbiór książek, ale przede wszystkim miejsce, gdzie ludzie spotykają się, aby dzielić się wiedzą i doświadczeniami.

Numer 16 z 2022 roku

8-15 MAJA 2023 R. | Nr 17

BIBLIODNIÓWKA

Biuletyn Biblioteczny Politechniki Krakowskiej 8-15 maja 2023 r. | pod hasłem: Spis treści

Spis treści

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

Moja Twoja Nasza Biblioteka!

Numer 17 z 2023 roku

8 MAJA 2024 R. | Nr 18

BIBLIODNIÓWKA

Biuletyn Biblioteczny Politechniki Krakowskiej 8-15 maja 2024 r. | pod hasłem: Spis treści

Spis treści

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

miejscem na czasie

Numer 18 z 2024 roku

8 MAJA 2025
NUMER 19

BIBLIODNIÓWKA

Biuletyn Biblioteczny Politechniki Krakowskiej 8-15 maja 2025 r. | pod hasłem: 80 LAT DOOKOŁA BIBLIOTEKI

80 LAT DOOKOŁA BIBLIOTEKI

Spis treści

1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

Numer 19 z 2025 roku

Wspierają nas:

Redakcja i korekta:
Krystyna Wiatr
Opracowanie graficzne:
Urszula Matoga

Wydawca:
Biblioteka Politechniki Krakowskiej
31-155 Kraków, ul. Warszawska 24
<https://www.biblos.pk.edu.pl/>